GEMEENTE BORNE

Startnotitie

Onderwerp: Werkwijze Sturen en Verantwoorden
Begrotingsprogramma: programma-overstijgend
Portefeuillehouder: D. Vermorken

1. Aanleiding en context

Sturen en verantwoorden is de verantwoordelijkheid van zowel gemeenteraad, college als ambtelijke organisatie. Elk gremium heeft hierin een eigen rol, maar het samenspel hierin is van wezenlijk belang om een organisatie te hebben die gestelde doelen kan bereiken. Met de werkwijze Sturen en Verantwoorden geven bestuur en organisatie de samenhang aan tussen de verschillende processen waarmee keuzes tot stand komen en verantwoord worden, maar ook wie waarover gaat en wie wanneer aan zet is. De werkwijze Sturen en Verantwoorden gaat zowel over het beleidsproces als de P&C cyclus en is daarmee een actualisatie van het visiedocument P&C uit 2011.

2. Doel en uitgangspunten

Het doel van de werkwijze sturen en verantwoorden is om een vastgestelde werkwijze te hebben over hoe raad, college van BenW en de organisatie binnen de gemeente Borne sturen en verantwoorden. Het gaat over het systeem op basis waarvan een bestuurlijke organisatie functioneert en binnen de rollen haar kaderstellende en controlerende taak kan vervullen.
Sturing gaat over de toekomst, over het stellen van kaders en doelen om dat te bereiken wat besloten is. Verantwoording gaat over het heden of verleden, over het laten zien of datgene dat besloten is ook bereikt is en op welke manier. Sturen en verantwoorden is één proces, een continu proces. Een proces van leren en toepassen wat geleerd is, zodat het de volgende keer beter gaat; van vertellen wat je gaat doen en laten zien wat je hebt gedaan en wat daarvan de impact is op het vervolg. Er worden doelen gesteld, die leiden tot beleid en daarover vindt verantwoording plaats. Middelen (oa. capaciteit, geld) zijn hierin het hulpmiddel om de doelen te bereiken.
Sturing komt naar voren bij bestuursbesluiten over uiteenlopende onderwerpen en meer integraal bij de kaderbrief en de begroting. Verantwoording komt naar voren bij evaluaties, aanvullende bestuursbesluiten, en het totaalbeeld in de halfjaarsrapportage en de jaarstukken. Hier komt ook het duidelijke verband tussen sturing en verantwoording en de planning & control cyclus naar voren.

De werkwijze sturen en verantwoorden richt zich op vier uitgangspunten die hieronder worden toegelicht:

- gemeente stuurt op maatschappelijke opgaven
- raad, college en organisatie hebben hierbij verschillende rollen
- raad en college sturen (bij) op het beleidsproces
- sturings- en verantwoordingsinformatie is actueel

Maatschappelijke opgaven

In Borne werken inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en gemeente samen om problemen op te lossen, kansen te benutten en de toekomst van de samenleving vorm te geven. Hierbij staan maatschappelijke opgaven centraal. Een maatschappelijke opgave is het oplossen van een maatschappelijk vraagstuk waarvoor samenwerking tussen overheden, organisaties en burgers noodzakelijk of gewenst is. De Bornse maatschappelijke opgaven voor de periode tot 2030 zijn opgenomen in de toekomstvisie Mijn Borne 2030. Deze opgaven worden doorvertaald in de verschillende sturings-instrumenten van de gemeente. De gemeente heeft bij maatschappelijke opgaven verschillende rollen. Soms partner of handhaver, dan weer dienstverlener of regisseur.

Rollen

De gemeenteraad is het algemeen bestuur van de gemeente en volksvertegenwoordiger. Zij stuurt op en verantwoordt over hoofdlijnen van beleid (kaders) en ziet toe op de uitvoering van dit beleid door het college. Aanvullend op de kaderstellende en controlerende besluiten hebben raadsleden een aantal wettelijke rechten om invulling te geven aan de rol van de raad.
Het college van B en W is het dagelijks bestuur van de gemeente en voert de door de raad vastgestelde bestuurlijke agenda uit. Zij stuurt op en verantwoordt over de uitvoering van beleid en bereidt besluitvorming voor de gemeenteraad voor. Het college stelt uitvoeringsbesluiten en het organisatieplan vast.
De ambtelijke organisatie bereidt kaderstelling door de raad en uitvoering door het college voor. Daarnaast voert de organisatie vastgesteld beleid uit. Ambtelijke advisering en uitvoering is professioneel en onafhankelijk. Basis voor werkzaamheden van de organisatie zijn het organisatieplan en de mandaatregeling.

Beleidsproces

Voor maatschappelijke opgaven ontwikkelt de gemeente beleid, voert dit uit, evalueert en stuurt bij. Dit is een cyclisch proces. Complexe maatschappelijke opgaven vragen om een participatief en flexibel beleidsproces. De externe en interne omstandigheden waarbinnen dit proces van voorbereiden, bepalen, uitvoeren en evalueren van beleid plaatsvindt, veranderen snel. Participatie binnen het beleidsproces en monitoring van doelen en randvoorwaarden zijn nodig, zodat raad, college en organisatie, ieder vanuit de eigen rol, kunnen bijsturen.

Actuele informatie – planning en controlcyclus

Om te kunnen (bij)sturen en verantwoorden hebben bestuur en organisatie informatie nodig: de raad op hoofdlijnen (maatschappelijke opgaven, beleidskaders en begroting), het college op uitvoeringsniveau (beleidsvoorbereiding en -uitvoering, organisatieplan) en voor de organisatie op managementniveau (personeel, budgetten). Alleen als deze informatie actueel en beschikbaar is, kunnen bestuur en organisatie goed inspelen op veranderende omstandigheden. Een digitaal instrument, zoals een dashboard, kan op termijn hierin ondersteunend zijn, maar kan pas ingezet worden als de werkwijze van sturen en verantwoorden helder is en informatie actueel en beschikbaar gemaakt kan worden.

3. Participatie en communicatie

Hoe de gemeente Borne stuurt en verantwoordt zegt veel over de manier van besturen en de transparantie die daarbij hoort. De rol van de raad bij het opstellen van deze werkwijze is dan ook een wezenlijke, omdat het direct invloed heeft op wat voor raad de raad graag wil zijn. Om de werkwijze op te kunnen stellen, is gedeeld beeld hierover noodzakelijk. Op dit onderwerp is geen inspraakprocedure van toepassing. De werkvorm die hiervoor ingezet wordt, zijn tafelgesprekken, waarbij raads-, commissie- en collegeleden met elkaar in kleinere groepen in gesprek gaan. De sessie wordt afgesloten met een wrap-up, waarbij de beelden van de verschillende tafels plenair gedeeld worden en het vervolg geduid wordt.

4. Randvoorwaarden

Het opstellen van de werkwijze sturen en verantwoorden kan plaats vinden binnen de bestaande capaciteit en middelen. De uitrol van de werkwijze in de organisatie kost tijd en vergt training. Eventuele benodigde middelen hiervoor worden inzichtelijk gemaakt bij de besluitvorming over de werkwijze in de raadsvergadering van 30 mei 2023.

5. Procesplanning

Processtap	Datum*
Besluitvorming in de raad over de startnotitie 'Werkwijze sturen en verantwoorden'	21 februari 2023
Raadsparticipatie – 'tafelgesprekken'	1e helft maart
Besluitvorming in de raad over de werkwijze sturen en verantwoorden	30 mei 2023

* Behandeling door de raad is onder voorbehoud van planning door de agendacommissie